

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I RIBARSTVA

Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane
10000 Zagreb, Ul. grada Vukovara 78, P.P. 1034
Telefon: 61 06 111, Telefax: 61 09 201
KLASA: 322-02/22-01/42
URBROJ: 525-09/560-26-13
Zagreb, 10. veljače 2026.

Program nadziranja enzootske leukoze goveda u Republici Hrvatskoj

Verzija 05 - veljača 2026.

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
2. PRAVNA OSNOVA ZA PROVOĐENJE PROGRAMA	3
3. GEOGRAFSKO PODRUČJE PROVEDBE PROGRAMA	4
4. OPIS EPIDEMIOLOŠKE SITUACIJE	4
5. NAČIN PROVOĐENJA NADZIRANJA BOLESTI.....	4
5.1. POPULACIJA ŽIVOTINJA UKLJUČENA U PROVEDBU PROGRAMA.....	4
5.2. ZADRŽAVANJE STATUSA DRŽAVE ČLANICE SLOBODNE OD BOLESTI.....	4
5.3. DODJELA STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI	5
5.4. VRAĆANJE STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI	6
5.5. SUSPENDIRANJE, POVLAČENJE I VRAĆANJE STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI.....	6
5.6. DIJAGNOSTIČKE METODE	6
6. SUMNJA NA BOLEST	7
6.1. MJERE NA OBJEKTU U KOJEM JE UTVRĐENA SUMNJA NA BOLEST	7
6.2. MJERE NA EPIDEMIOLOŠKI POVEZANOM OBJEKTU	7
7. POTVRĐENI SLUČAJ BOLESTI	8
7.1. MJERE NA OBJEKTU U KOJEM JE POTVRĐENA PRISUTNOST BOLESTI.....	8
7.2. MJERE NA EPIDEMIOLOŠKI POVEZANOM OBJEKTU	9
7.3. POSTUPANJE S GOVEĐIM TRUPOVIMA NA LINIJI KLANJA	9
8. BIOSIGURNOSNE MJERE	9
9. ODSUPANJA U SKLADU S ČLANKOM 19. DELEGIRANE UREDBE (EU) 2020/689.....	9
10. KOORDINIRANE MJERE S DRUGIM DRŽAVAMA ČLANICAMA ILI TREĆIM ZEMLJAMA	10
11. OPIS ORGANIZACIJE, NADZORA I ULOGA DIONIKA UKLJUČENIH U PROGRAM ISKORJENJIVANJA	10
11.1. TIJELA NADLEŽNA ZA KOORDINACIJU I NADZOR PROVEDBE PROGRAMA	10
Obveze Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva:.....	10
Obveze Državnog inspektorata Republike Hrvatske	10
11.2. OBVEZE I ODGOVORNOSTI SVIH UKLJUČENIH DIONIKA.....	11
Subjekti odgovorni za objekte u kojima se drže goveda	11
Ovlaštene veterinarske organizacije	11
12. TRAJANJE PROGRAMA ISKORJENJIVANJA	12
13. CILJ PROGRAMA ISKORJENJIVANJA.....	12
14. UZORKOVANJE I PLAN DOSTAVE UZORAKA	13
15. FINANCIRANJE	14

Dodatak 1 – popis objekata u kojima se provodi testiranje na enzootsku leukozu goveda

Dodatak 2 – Epidemiološki upitnik

1. UVOD

Enzootska leukoza goveda (ELG) je kronična virusna zarazna bolest goveda koju uzrokuje virus iz porodice *Retroviridae* te je kategorizirana kao bolest kategorije C. Goveda se mogu zaraziti u bilo kojoj dobi, većina infekcija je subklinička, ali dio goveda (~30%) starijih od 3 godine razvija perzistentnu limfocitozu, a u manjeg dijela goveda se razvijaju limfosarkomi u raznim unutarnjim organima. Ako su klinički znakovi prisutni, ovise o zahvaćenom organu. Goveda u kojih se razvije limfosarkom mogu uginuti iznenada, ili tjednima ili mjesecima nakon prve pojave kliničkih znakova, ovisno o lokaciji i brojnosti tumora te karakteristikama rasta tumora.

Bolest je značajna zbog gospodarskih gubitaka nastalih prilikom odbacivanja trupova s tumoroznim promjenama na liniji klanja, kao i zbog smanjene proizvodnosti životinja, odnosno smanjenja mliječnosti i plodnosti u zaraženih goveda.

U prosincu 2025. godine na sastanku *Stalnog Odbora za biljke, životinje, hranu i hranu za životinje - Sekcija zdravlje životinja i dobrobit* Republici Hrvatskoj je odobren status države članice slobodne od enzootske leukoze goveda. Objava izmjene Provedbene Uredbe (EU) 2021/620 u Službenom listu Europske unije je u tijeku.

Nadziranje bolesti se u 2026. godini provodi u skladu s Delegiranom uredbom (EU) 2020/689, Dodatkom IV, Dijelom III, Poglavljem 2, Odjeljkom 2.

2. PRAVNA OSNOVA ZA PROVOĐENJE PROGRAMA

[Zakon o zdravlju životinja](#) (Narodne novine, broj 152/22), u daljnjem tekstu Zakon

[Uredba \(EU\) 2016/429](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o prenosivim bolestima životinja te o izmjeni i stavljanju izvan snage određenih akata u području zdravlja životinja („Zakon o zdravlju životinja”)

[Delegirana uredba Komisije \(EU\) 2020/687](#) od 17. prosinca 2019. o dopuni Uredbe (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu pravila za sprječavanje i kontrolu određenih bolesti s popisa (SL L 174, 3.6.2020), u daljnjem tekstu Uredba 2020/687

[Delegirana Uredba Komisije \(EU\) 2020/689](#) od 17. prosinca 2019. o dopuni Uredbe (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu pravila o nadziranju, programima iskorjenjivanja i statusu „slobodno od bolesti” za određene bolesti s popisa i emergentne bolesti (SL L 174, 3.6.2020.), u daljnjem tekstu Uredba 2020/689

[Provedbena Uredba \(EU\) 2021/620](#) od 15. travnja 2021. o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu odobravanja statusa „slobodno od bolesti” i statusa područja na kojemu se ne provodi cijepljenje za određene države članice ili njihove zone ili kompartimente s obzirom na određene bolesti s popisa te u pogledu odobravanja programa iskorjenjivanja tih bolesti s popisa, u daljnjem tekstu Provedbena Uredba (EU) 2021/620

[Provedbena Uredba \(EU\) 2020/2002](#) od 7. prosinca 2020. o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu obavješćivanja i izvješćivanja u Uniji o bolestima s popisa, u pogledu formata i postupaka za podnošenje programa nadziranja u Uniji i programa iskorjenjivanja i izvješćivanje o njima i zahtjeva za priznavanje statusa „slobodno od bolesti” te u pogledu računalnog informacijskog sustava, u daljnjem tekstu Provedbena uredba 2020/2002.

Naredba o provedbi i financiranju mjera sprječavanja, kontrole i nadziranja bolesti životinja na području Republike Hrvatske (Narodne novine, broj [1/23](#) i [107/25](#)), u daljnjem tekstu Naredba

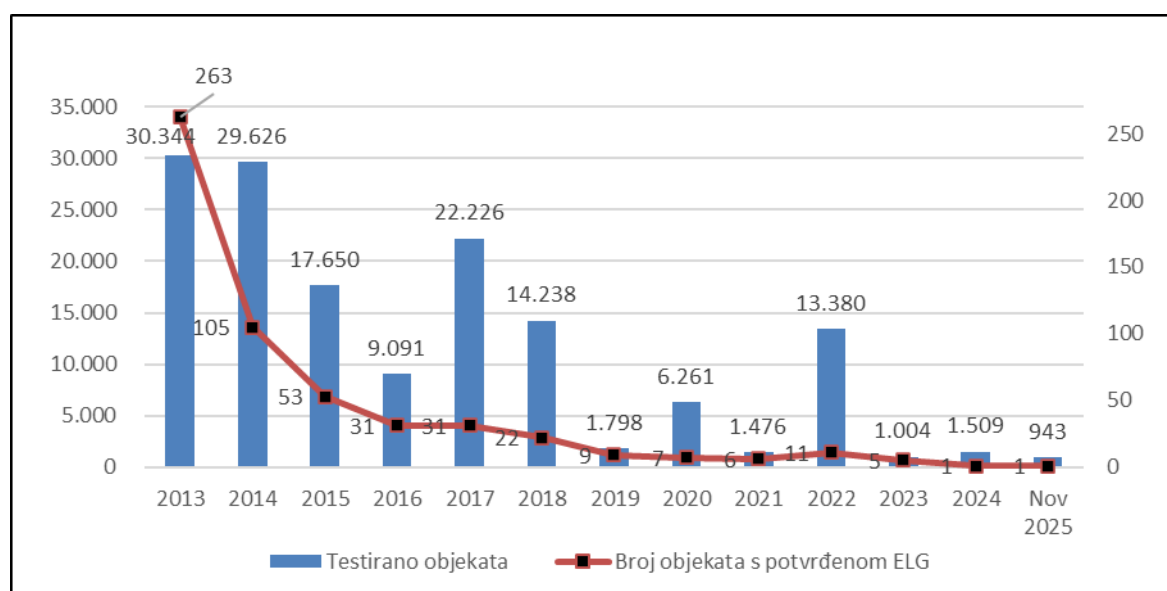
3. GEOGRAFSKO PODRUČJE PROVEDBE PROGRAMA

Program se provodi se na cijelom području Republike Hrvatske (RH) na svim govedima koja su starija od 24 mjeseci na objektima koji se nalaze na popisu u Dodatku 1.

4. OPIS EPIDEMIOLOŠKE SITUACIJE

Enzootska leukoza goveda se u Republici Hrvatskoj kontrolira dugi niz godina. Početak dodjele zdravstvenih statusa u skladu s Direktivom 64/432 započeo je 2013. godine, a program se u različitom opsegu provodio kontinuirano te je 2022. godine odobren od strane Europske komisije kao program iskorjenjivanja u skladu s Uredbom (EU) 2016/429. Na Slici 1 nalaze se detaljniji podaci o potvrđenim slučajevima bolesti tijekom provođenja programa.

Slika 1 - Prikaz broja testiranih objekata i objekata s potvrđenom bolesti

5. NAČIN PROVOĐENJA NADZIRANJA BOLESTI

5.1. POPULACIJA ŽIVOTINJA UKLJUČENA U PROVEDBU PROGRAMA

Program iskorjenjivanja se provodi na držanim govedima starijima od 24 mjeseca koja se nalaze na objektima iz popisa u Dodatku 1.

5.2. ZADRŽAVANJE STATUSA DRŽAVE ČLANICE SLOBODNE OD BOLESTI

Tijekom 2026. godine obavezno je pretraživanje svih goveda starijih od 24 mjeseci na objektima koji se nalaze na popisu u Dodatku 1.

Na području cijele Republike Hrvatske nasumično je odabrano 1500 objekata na kojima će se provoditi nadziranje. Broj objekata po svakoj županiji prikazan je u Tablici 1. U istim objektima provodi se i nadziranje na brucelozu goveda (iz istog uzorka krvi).

Tablica 1 – ukupan broj objekata određenih za nadziranje u 2026. godini po županijama

Županija	Broj objekata
Bjelovarsko-bilogorska	136
Brodsko-posavska	40
Dubrovačko-neretvanska	14
Grad Zagreb	17
Istarska	57
Karlovačka	105
Koprivničko-križevačka	181
Krapinsko-zagorska	91
Ličko-senjska	150
Međimurska	20
Osječko-baranjska	55
Požeško-slavonska	26
Primorsko-goranska	24
Sisačko-moslavačka	117
Splitsko-dalmatinska	113
Šibensko-kninska	77
Varaždinska	21
Virovitičko-podravska	33
Vukovarsko-srijemska	40
Zadarska	66
Zagrebačka	117
Ukupno	1500

NAPOMENA: objekti iz Dodatka 1 odabrani su nasumično iz VETIS aplikacije. Na svim objektima je potrebno provesti uzorkovanje. U iznimnim okolnostima, uz obrazloženje, moguće je zatražiti zamjenski objekt. Za određivanje zamjenskog objekta potrebno je poslati zahtjev s obrazloženjem i podacima o objektu na kojem nije moguće provesti uzorkovanje: JIBG, općina, naselje i županija na email adresu: martina.rubin@mps.hr kako bi se odredio drugi objekt.

5.3. DODJELA STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI

Svi objekti na kojima se drže goveda na području cijele Republike Hrvatske imaju ostvaren uvjet za stjecanje statusa slobodno od enzootske leukoze goveda u skladu sa Delegiranom uredbom (EU) 2020/689, Dodatkom IV, Dijelom 3, Poglavljem 1, Odjeljkom 1, točkom 1*ci*.

Status dodjeljuje Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u skladu s člankom 24. Zakona o zdravlju životinja, po potrebi i kontinuirano tijekom godine.

Ovlaštene veterinarske organizacije također mogu dodijeliti status objektu kada zbog premještanja životinja za to postoji potreba, a status još nije dodijeljen od strane Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane.

5.4. VRAĆANJE STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI

Vraćanje statusa slobodno od bolesti provode nadležni veterinarski inspektori nakon što su provedene mjere na način i u rokovima kako je određeno rješenjem nadležnog veterinarskog inspektora kojim je status objektu suspendiran ili povučen.

5.5. SUSPENDIRANJE, POVLAČENJE i VRAĆANJE STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI

Suspendiranje, povlačenje i vraćanje statusa slobodno od bolesti obveza je nadležnog veterinarskog inspektora u skladu s člankom 25. stavkom 5. Zakona.

Uvjeti za suspendiranje i povlačenje statusa slobodno od bolesti vezano na sumnju ili potvrđen slučaj bolesti navedeni su u točkama 6. i 7. ovoga Programa.

Povlačenje statusa provodi se isključivo na objektima na kojima je potvrđena bolest i u objektima u kojima je proteklo više od 18 mjeseci od suspendiranja statusa, a uvjeti za vraćanje statusa slobodno od bolesti nisu zadovoljeni.

Veterinarski inspektor rješenjem određuje mjere i rokove u kojima je iste potrebno provesti, kako bi se objektu mogao vratiti status slobodno od bolesti

Mjere se određuju u skladu s Prilogom IV, Dijelom 3, Poglavljem 1, Odjeljcima 3 i 4.

5.6. DIJAGNOSTIČKE METODE

Dijagnostiku ELG provodi:

Nacionalni referentni laboratorij

Hrvatski veterinarski institut - Zagreb

Laboratorij za serološku dijagnostiku virusnih bolesti

Savska cesta 143, pp 183, 10 000 Zagreb

U Nacionalnom referentnom laboratoriju provodi se sljedeće metode:

- probirna metoda *Imunoenzimni test za dokazivanje protutijela za virus ELG u serumu goveda (screening)*
- potvrdna metoda - *Imunoenzimni test za dokazivanje protutijela za virus ELG u serumu goveda (confirmation)*

Podružnice Hrvatskog veterinarskog instituta u Vinkovcima (Laboratorij za dijagnostiku V-1), Križevcima (Laboratorij za dijagnostiku K-1), Rijeci (Laboratorij za dijagnostiku R-1) i Splitu (Laboratorij za dijagnostiku S-1) provode isključivo probirnu metodu *Imunoenzimni test za dokazivanje protutijela za virus ELG u serumu goveda (screening)*.

Svi pozitivni uzorci seruma goveda dodatno se pretražuju u NRL primjenom potvrdne metode.

6. SUMNJA NA BOLEST

U skladu s člankom 9. stavkom 1. Delegirane uredbe 2020/689, sumnja na ELG postavlja se u sljedećim slučajevima:

- pozitivnog rezultata probirne metode *Imunoenzimni test za dokazivanje protutijela za virus ELG u serumu goveda (screening)*
- utvrđivanja epidemiološke povezanosti s objektom u kojem je potvrđena ELG
- drugih epidemioloških podataka, kliničkih ili post mortem nalaza (nalaz tumora limfnoga sustava ili drugih organa) na temelju kojih veterinarski inspektor ili ovlašteni veterinar delegiranog tijela zaključi da mogu upućivati na ELG

6.1. MJERE NA OBJEKTU U KOJEM JE UTVRĐENA SUMNJA NA BOLEST

U slučaju sumnje na enzootsku leukozu goveda nadležni veterinarski inspektor na objektu mora odmah provesti nadzor te odrediti sljedeće:

1. suspenzija statusa „slobodno od bolesti“,
2. veterinarski inspektor može primijeniti odstupanje iz članka 23. stavka 1. ako su u objektu odobrene zasebne epidemiološke jedinice, u skladu s člankom 20. stavkom 4. Delegirane uredbe 2020/689 i člankom 24. Zakona te Programom iskorjenjivanja enzootske leukoze goveda u Republici Hrvatskoj u 2022. godini KLASA: 322-02/21-01/34.
3. odvajanje i izolacija svih goveda sumnjivih na ELG,
4. zabrana osjemenjivanja i pripusta goveda sumnjivih na ELG,
5. zabrana iznošenja hrane za životinje koja je bila ili je mogla biti u kontaktu s govedima sumnjivim na ELG,
6. zabrana korištenja zajedničkih napajališta,
7. zabrana iznošenja stajskog gnoja i gnojevke s gospodarstva i
8. zabrana uvođenja u objekt ili stavljanja u promet životinja iz objekta, osim u svrhu upućivanja na klanje uz odobrenje nadležnog veterinarskog inspektora.

Uputom iz članka 42. stavka 6. Zakona mogu se odrediti i dodatne mjere na objektu.

Veterinarski inspektor vraća status slobodno od bolesti po završetku daljnjih dijagnostičkih pretraga kojima se sumnja na bolest isključila.

6.2. MJERE NA EPIDEMIOLOŠKI POVEZANOM OBJEKTU

Ukoliko se epidemiološkim istraživanjem zbog premještanja goveda u posljednjih 6 mjeseci utvrde epidemiološki povezani objekti, veterinarski inspektor na epidemiološki povezanom objektu određuje sljedeće mjere:

- a) Suspenzija statusa „slobodno od bolesti“,
- b) Zabrana premještanja goveda s ili na objekt do provedbe serološkog istraživanja kako bi se potvrdila ili isključila sumnja na bolest i
- c) Žurna provedba serološkog pretraživanja ukoliko isto nije provedeno u posljednjih 30 dana na sljedeći način:

Objekt iz kojeg su u posljednjih 6 mjeseci goveda dopremljena **na objekt** u kojem je utvrđena sumnja, kada se utvrdi da su te životinje serološki pozitivne na objektu u kojem je utvrđena sumnja:

- i. serološko se pretraživanje svih goveda starijih od 12 mjeseci

Objekt u kojeg su u posljednjih 6 mjeseci premještena goveda **iz objekta** u kojem je utvrđena sumnja:

- i. serološko pretraživanje goveda starijih od 12 mjeseci koja su porijeklom iz objekta u kojem je utvrđena sumnja.

Ukoliko se utvrdi pozitivna reakcija potvrdom metodom (Imunoenzimni test za dokazivanje protutijela za virus ELG u serumu goveda (confirmation)) ELG se smatra potvrđenom te se postupa u skladu s mjerama iz točke 7.1.

U skladu s člankom 42. stavkom 6. Zakona Ministarstvo uputom može odrediti i dodatne mjere na objektu.

7. POTVRĐENI SLUČAJ BOLESTI

U skladu s člankom 9. stavkom 1. Delegirane uredbe 2020/689, potvrđenim slučajem bolesti smatra se govedo kod kojeg je utvrđen pozitivan rezultat potvrdom serološkom metodom:

- Imunoenzimni test za dokazivanje protutijela za virus ELG u serumu goveda (*confirmation*).

7.1. MJERE NA OBJEKTU U KOJEM JE POTVRĐENA PRISUTNOST BOLESTI

U skladu sa člankom 46. stavcima 4., 5 i 6. Zakona veterinarski inspektor na objektu u kojem je potvrđena enzootska leukoza goveda uz mjere navedene u točki 6.1. podtočkama 3. do 8. ovoga Programa rješanjem određuje i sljedeće:

1. Povlačenje statusa „slobodno od bolesti“
2. Veterinarski inspektor može primijeniti odstupanje iz članka 23. stavka 1. ako su u objektu odobrene zasebne epidemiološke jedinice, u skladu s člankom 20. stavkom 4. Delegirane uredbe 2020/689
3. Hranidba životinja mlijekom krava kod kojih je ELG potvrđena dopušta se samo nakon odgovarajuće termičke obrade ili nakon što je mlijeko upućeno u mljekaru radi termičke obrade
4. Hranidba životinja mlijekom krava kod kojih je ELG potvrđena, a koje nije prošlo termičku obradu dozvoljeno je samo u objektima u kojima su sve životinje namijenjene klanju
5. Upućivanje na klanje goveda kod kojih je ELG potvrđena, najkasnije u roku od 30 dana
6. U Svjedodžbu o zdravstvenom stanju i mjestu podrijetla životinje, koja prati goveda upućena na klanje, upisuje se »ELG«
7. Nakon upućivanja na klanje goveda kod kojih je ELG potvrđena, a prije uvođenja novih životinja u objekt, staje i druge nastambe u kojima se drže životinje, te svi kontejneri, oprema i ostali predmeti korišteni u radu sa životinjama, moraju se oprati i dezinficirati pod kontrolom i prema uputama veterinarskog inspektora
8. Sva prijevozna sredstva, kontejneri i oprema moraju se oprati i dezinficirati nakon prijevoza životinja ili materijala koji potječu od zaraženih životinja ili materijala i tvari koje su bile u kontaktu s tim životinjama. Mjesta za utovar zaraženih životinja moraju se oprati i dezinficirati nakon uporabe.
9. U objektu se određuje provedba sljedećih mjera s ciljem vraćanja statusa slobodno od ELG:

Sva goveda starija od 12 mjeseci podvrgavaju se serološkom testiranju u dva navrata na sljedeći način:

- a) prvi puta najranije 4 mjeseca nakon što je posljednja životinja kod koje je potvrđena ELG otpremljena na klanje i
- b) drugi puta najranije 4 mjeseca nakon prvog testiranja.

Uz serološko testiranje s negativnim rezultatom, za vraćanje statusa slobodno od ELG iz objekta se mora ukloniti svo potomstvo mlađe od 24 mjeseca, porijeklom od krava kod kojih je ELG bila potvrđena.

Ukoliko se ne uklanja potomstvo krava kod kojih je ELG bila potvrđena, moraju biti zadovoljeni sljedeći uvjeti:

- Telad je odvojena od majki odmah nakon telenja te ima negativne rezultate PCR testa koji se provode u dva navrata, prvi test se provodi u dobi 3 – 5 tjedana, a drugi test u dobi 8-10 tjedana i
- Potomstvo ostaje u objektu do dobi od 24 mjeseca te je u toj dobi podvrgnuto serološkom testiranju s negativnim rezultatom ili se prije te dobi upućuje na klanje.

U skladu s člankom 33. stavkom 6. i člankom 111. stavkom 9. Zakona, veterinarski inspektor ispunjeni epidemiološki upitnik, zapisnik i rješenje kojim su određene mjere na objektu dostavlja na email adresu: prijava.bolesti@mps.hr.

U skladu s člankom 46. stavkom 6. Zakona Ministarstvo uputom može odrediti dodatne mjere kontrole bolesti te odobriti izuzeća u skladu s člankom 29. Delegirane uredbe (EU) 2020/689.

7.2. MJERE NA EPIDEMIOLOŠKI POVEZANOM OBJEKTU

Na epidemiološki povezanim objektima s objektom u kojem je potvrđena ELG mjere se određuju u skladu s uputom Ministarstva iz članka 46. stavka 6. Zakona.

7.3. POSTUPANJE S GOVEDIM TRUPOVIMA NA LINIJI KLANJA

Postupanje s goveđim trupovima provodi se u skladu s [Znanstvenim mišljenjem](#) o postupcima s mesom goveda seropozitivnih na enzootsku leukozu goveda s vidljivim post mortem promjenama i postupcima s mesom goveda koja su seropozitivna na enzootsku leukozu goveda, ali bez vidljivih post mortem promjena (Hrvatska agencija za poljoprivredu i hranu, 2013. godine, oznaka HAH-Z-2013-1).

8. BIOSIGURNOSNE MJERE

Biosigurnosne mjere propisane su člankom 13. Naredbe.

9. ODSTUPANJA U SKLADU S ČLANKOM 19. DELEGIRANE UREDBE (EU) 2020/689

Subjekti odgovorni za sljedeće objekte izuzeti su od obveze stjecanja i održavanja statusa „slobodno od bolesti“:

- (a) zatvoreni objekti,
- (b) objekti u kojima se životinje drže samo za operacije okupljanja,

- (c) objekti u kojima se životinje drže samo za potrebe predstava sa životinjama i
- (d) putujući cirkusi-

10. KOORDINIRANE MJERE S DRUGIM DRŽAVAMA ČLANICAMA ILI TREĆIM ZEMLJAMA

Koordinirane mjere s drugim državama članicama ili trećim zemljama nisu predviđene. U slučaju utvrđivanja epidemiološke povezanosti s objektima iz država članica ili trećih zemalja, Ministarstvo poljoprivrede obavlja nadležno tijelo u državama članicama ili trećim zemljama.

11. OPIS ORGANIZACIJE, NADZORA I ULOGA DIONIKA UKLJUČENIH U PROGRAM ISKORJENJIVANJA

11.1. TIJELA NADLEŽNA ZA KOORDINACIJU I NADZOR PROVEDBE PROGRAMA

Nadležno tijelo za uspostavljanje nadziranja enzootske leukoze goveda je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. Nadzor i kontrolu provedbe Programa provode veterinarski inspektori Državnog inspektorata Republike Hrvatske.

Obveze Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva:

- koordinacija i organizacija implementacije programa,
- prikupljanje, analiza i praćenje podataka,
- evaluacija rezultata implementacije programa,
- priprema uputa za provedbu dodatnih mjera,
- prijava podataka u skladu s Provedbenom uredbom 2021/2002 i
- dodjela statusa „slobodno od bolesti“ u skladu s člankom 24. stavkom 5. Zakona.

Obveze Državnog inspektorata Republike Hrvatske

Postupanje i epidemiološko istraživanje u slučaju potvrđivanja enzootske leukoze goveda u Republici Hrvatskoj potrebno je odrediti kao prioritet s obzirom da je Republika Hrvatska ostvarila status države članice slobodne od bolesti.

Veterinarski inspektori Državnog inspektorata

- postupaju u slučajevima sumnje ili potvrđenog slučaja bolesti,
- suspendiraju ili povlače status objektivnosti,
- vraćaju status „slobodno od bolesti“,
- nadziru provođenje programa i mjera određenih ovim programom od strane ovlaštenih veterinarskih organizacija i subjekata i
- provode službene kontrole u skladu s Vodičem za organizaciju službenih kontrola.

11.2. OBVEZE I ODGOVORNOSTI SVIH UKLJUČENIH DIONIKA

Subjekti odgovorni za objekte u kojima se drže goveda

Odgovornosti subjekata propisane su člankom 10. Uredbe 2016/429, člankom 18. Delegirane uredbe 2020/689, člankom 2. stavcima 1., 2. i 3. Naredbe te člankom 18. stavcima 2. i 3. Zakona.

Subjekti su odgovorni za:

- zdravlje držanih životinja,
- razboritu i odgovornu uporabu veterinarskih lijekova, ne dovodeći u pitanje ulogu i odgovornost veterinara,
- svođenje rizika od širenja bolesti na najmanju moguću mjeru,
- dobar uzgoj životinja,
- poduzimanje odgovarajućih biosigurnosnih mjera u pogledu držanih životinja i proizvoda za koje su odgovorni, koje su primjerene vrsti i kategoriji držanih životinja i proizvoda te vrsti proizvodnje i
- poduzimanje biosigurnosnih mjera u pogledu divljih životinja, prema potrebi
- provedbu mjera u slučaju sumnje ili potvrđenog slučaja bolesti te provođenje svih dodatnih mjera koje nadležno tijelo smatra nužnima što može uključivati razdvajanje životinja fizičkim mjerama zaštite i mjerama upravljanja prema njihovom zdravstvenom statusu
- u slučaju premještanja životinja osiguravaju da se zdravstveni status objekta ne ugrožava
- osiguravanje provođenja nadziranja koje je određeno ovim programom što se posebice odnosi na sljedeće:

a) nesmetan i siguran pristup životinjama pod njihovom odgovornošću što uključuje njihovo prikupljanje, sputavanje i držanje

b) tehničku pomoć za sigurnu i ekonomičnu provedbu nadziranja i

c) sve potrebne informacije i evidencije relevantne za nadziranje.

Također, subjekti moraju posjedovati odgovarajuće znanje o:

- bolestima životinja, između ostalog o bolestima koje se mogu prenijeti na ljude,
- načelima biosigurnosti,
- interakciji između zdravlja životinja, dobrobiti životinja i zdravlja ljudi,
- dobroj praksi u uzgoju životinja za životinjske vrste pod njihovom brigom i
- otpornosti na liječenje, uključujući antimikrobnu rezistenciju, i njezine implikacije.

Subjekti su dužni odmah i bez odgađanja prijaviti veterinaru ukoliko postoji:

- sumnja da je životinja bolesna ili
- u slučaju pojave pobačaja, neuobičajenih uginuća i drugih znakova bolesti ili znatnog smanjena proizvodnje bez utvrđenog uzroka.

Ovlaštene veterinarske organizacije

Ovlaštene veterinarske organizacije, provode uzorkovanje krvi goveda u području svojih nadležnosti na način propisan ovim programom te dodjeljuju statusu objektima.

Obaveze ovlaštenih veterinarskih organizacija su:

- uzimanje uzoraka u sklopu ovoga programa
- dostava uzoraka u laboratorij prema rasporedu točke 11. ovoga Programa
- provođenje istraživanja kod svake sumnje na bolest
- prijava sumnje na bolest
- ponavljanje uzorkovanja na vlastiti trošak u slučaju dostave hemolitičnih uzoraka u laboratorij
- izvještavanje nadležnog veterinarskog inspektora o svakom subjektu koji odbija provesti mjere propisane ovim Programom te o svakom subjektu kod kojeg se utvrde nesukladnosti,
- obavješćavanje subjekta o svakom pozitivnom nalazu utvrđenom na objektu pod njegovom odgovornošću i
- izvješćivanje u skladu s člankom 17. stavkom 8. Naredbe.

Veterinari

Veterinari su dužni tijekom obavljanju svojih aktivnosti primjenjivati odredbe članka 2. stavaka 4. i 5. Naredbe.

Hrvatski veterinarski institut

Laboratoriji uključeni u ovaj Program dužni su:

- a) provoditi laboratorijsko pretraživanje u skladu s člancima 16. i 17. Uredbe (EU) 2016/429, člankom 6. Delegirane uredbe 2020/689, odnosno člankom 2. stavcima 6., 7. i 8. te člankom 17. stavkom 11. Naredbe,
- b) izvještavati o provedenom pretraživanju u sklopu ovoga programa, sa svim relevantnim podacima u xml. obliku, a za potrebe izvješćivanja Europske agencije za sigurnost hrane i druge potrebe izvješćivanja, odnosno analize provedbe programa,
- c) izvještavati o provedenom pretraživanju u sklopu ovoga programa u skladu s člankom 17. stavcima 9. i 10. Naredbe i
- d) nalaz svake laboratorijske pretrage dostavljati Ministarstvu poljoprivrede, Upravi za veterinarstvo i sigurnost hrane, Državnom inspektoratu i ovlaštenoj veterinarskoj organizaciji sukladno članku 17. stavcima 12. i 13. Naredbe.

12. TRAJANJE PROGRAMA ISKORJENJIVANJA

Mjere u slučaju sumnje i potvrđenog slučaja određene ovim programom provode se kontinuirano.

Testiranje goveda koja se nalaze na popisu u Dodatku 1 mora se provesti najkasnije do 31. prosinca 2026. godine.

13. CILJ PROGRAMA ISKORJENJIVANJA

Cilj programa je zadržavanje statusa države članice slobodne od ELG na cijelom području RH.

14. UZORKOVANJE I PLAN DOSTAVE UZORAKA

Uzorkovanje goveda na enzootsku leukozu goveda se provodi se istodobno sa uzorkovanjem na infekciju bakterijama *B.abortus*, *B.melitensis* i *B.suis*.

Prije samog uzorkovanja na gospodarstvu, potrebno je ispisati pripadajući obrazac za uzorkovanje radi pretrage uzoraka krvi na ELG iz aplikacije JRDŽ (BGOV.ELG obrazac), na kojem će biti upisana sva goveda na gospodarstvu starija od 12 mjeseci. Epruvete s uzorcima označavaju se brojevima uzoraka dobivenim na ispisanom obrascu. Po povratku s gospodarstva, sve uzete uzorke potrebno je upisati u aplikaciju, te označiti pretrage na koje se uzorci dostavljaju.

Od svakog uzorkovanog goveda uzima se 8 - 9 ml krvi (otprilike dva prsta do vrha epruvete). Krv se vadi sterilnim injekcionim iglama, preporučuje se koristiti igle šireg promjera u cilju prevencije eritrolize. Uzorke krvi potrebno je pohraniti na temperaturu hladnjaka (4 - 8°C), ne smrzavati ili pregrijavati.

Uzorci krvi šalju se na pretragu uz prateći obrazac, ispisan nakon unosa uzoraka u aplikaciju, u službene laboratorije HVI, u roku od 24 do najviše 36 sati, kako bi se izbjegla pojava hemolize. Svaki hemolitični uzorak biti će odbijen od strane laboratorija kao nepodesan za pretragu, te je ovlaštena organizacija dužna, bez odlaganja, ponoviti uzorkovanje i dostavu uzoraka o svom trošku.

Svaka epruveta mora biti označena brojem identičnim broju koji je uz predmetno govedo ispisan na dostavljenom BGOV.ELG obrascu, na način da se osigura sljedivost svakog uzorka. Ukoliko se u istom paketu dostavljaju uzorci krvi s više različitih gospodarstva (JIBG-a) uzorci s različitih gospodarstava moraju biti jasno fizički razdvojeni. Ukoliko uzorci s različitih gospodarstava nisu jasno fizički razdvojeni laboratoriji Hrvatskog veterinarskog instituta iste neće zaprimiti.

NAPOMENA: uzorke krvi koji se dostavljaju u HVI – Zagreb potrebno je dostaviti uz dvije kopije BGOV.ELG obrasca, zbog različitog sustava zaprimanja i distribucije uzoraka u centralnom laboratoriju.

Za dostavu uzoraka u ostale, regionalne Zavode HVI, dovoljan je jedan primjerak popratnog BGOV.ELG obrasca.

Također, uz dostavu uzoraka obuhvaćenih ovim programom nije potreban prateći LABNAR obrazac – svi potrebni podaci sadržani su u obrascu ispisanom iz bruceloza/ELG aplikacije, koji je ujedno i preduvjet za mogućnost naplate izvršenog uzorkovanja.

Uzorci se u pojedine Zavode dostavljaju prema regionalnoj podjeli (po županijama), a dostava uzorka sukladno navedenoj podjeli je obavezna.

Raspored dostave uzoraka u pojedine Zavode HVI:

Dostava uzoraka krvi u pojedine HVI Zavode – podjela po županijama	
HVI – Zagreb	Zagrebačka, Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Grad Zagreb, Krapinsko-zagorska i Varaždinska županija
HVI - Križevci	Bjelovarsko-bilogorska, Koprivničko-križevačka i

	Međimurska županija
HVI – Vinkovci	Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Virovitičko-podravska
HVI – Rijeka	Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Istarska
HVI – Split	Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska, Dubrovačko-neretvanska, Zadarska

Naručivanje epruveta

Ovlaštene veterinarske organizacije mogu naručiti epruvete na telefon 01/6123-615 ili osobno u Laboratoriju za hranjive podloge i sterilizaciju HVI Zagreb. Preporuča se naručivanje epruveta koje zadovoljavaju potrebe uzorkovanja za narednih mjesec dana (ne odjednom za cijelu akciju uzorkovanja) kako bi se osiguralo da kapaciteti laboratorija udovolje svim zahtjevima.

15. FINANCIRANJE

Provedba mjera utvrđenih ovim programom financira se iz državnog proračuna, sukladno važećem *Cjeniku propisanih veterinarskih usluga koje se podmiruju iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske* osim u slučaju dostave hemolitičnih uzoraka, u kojem slučaju su ovlaštene veterinarske organizacije dužne ponoviti uzorkovanje na vlastiti trošak.